

IBBRIS

Ministerul Educației

We know
books

art

Klett

Cleopatra Mihăilescu
Tudora Pițilă

4

**Limba
, și literatura
română**

Clasa a IV-a

1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare

1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil

1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile

1.3. Sesizarea abaterilor din mesaje audiate în vederea corectării acestora

1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile

1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral, indiferent de perturbările de canal

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un film/ a unui personaj imaginar, urmărind un set de repere

2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin

2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/ a unei activități derulate în școală sau extrașcolar

2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup

2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale

3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare

3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare

3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii

3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit

3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii

3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora

3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare

Unitatea 1.

Sună iarăși clopoțelul!

Lecția 1. *Pata de cerneală*, după Sanda Georgescu 12

Lecția 2. *Râde castanul*, după Emilia Căldăraru 16

Recapitulare 20

Evaluare 22

Activități de ameliorare/dezvoltare 24

Unitatea 2.

Din tainele cărților

Lecția 1. *Cartea cu visuri*, după Otilia Cazimir. 26

Lecția 2. *Pofta vine citind*, după Ioana Bot 32

Recapitulare 36

Evaluare 38

Activități de ameliorare/dezvoltare 40

Unitatea 3.

Sub umbrela toamnei

Lecția 1. *Ce te legeni...* de Mihai Eminescu 42

Lecția 2. *Piatra pițigoiului*, repovestire după Tudor Arghezi 44

Recapitulare 50

Evaluare 52

Activități de ameliorare/dezvoltare 54

Unitatea 4.

Clinchete de zurgălăi

Lecția 1. *Povestea unui fulguleț răzleț*, după Maria Ioana Vasiloiu 56

Proiect transdisciplinar de grup 61

Lecția 2. *Feerie*, după Cezar Petrescu 62

Recapitulare 68

Evaluare 70

Activități de ameliorare/dezvoltare 72

Unitatea 5.

Se cern norii de zăpadă

Lecția 1. *Pasărea de nea*, după Liana Maria Petruțiu 74

Lecția 2. *Poveste cu Zâna Iarna*, după Eugenia Popa-Cohuț 80

Recapitulare 84

Evaluare 86

Activități de ameliorare/dezvoltare 88

Unitatea 1

- 1. Textul literar. Elemente ale textului narativ
- 2. Componentele comunicării dialogate
- 3. A oferi informații
- 4. Semnele de punctuație. Ghilimelele
- 5. Organizarea textului scris în pagină
- 6. Cuvântul – formă și înțeles

Unitatea 2

- 1. Textul narativ - spațiul și timpul în textul literar narativ; - personajele unui text narativ.
- 2. Cartea: - componente, tipuri de cărți; - tipuri de litere; - ilustrația care însoțește un text.
- 3. Formule de salut, de solicitare, de permisiune
- 4. Părțile unei compuneri
- 5. Silaba
- 6. Sunetul și litera. Vocale și consoane
- 7. Substantivul

Unitatea 3

- 1. Textul în versuri
- 2. Textul narativ cu pasaje descriptive
- 3. Factori care îngreunează comunicarea
- 4. Planul inițial al compunerii
- 5. Verbul. Timpurile verbului
- 6. Scrierea corectă a cuvintelor *va/v-a*
- 7. Punctele de suspensie

Unitatea 4

- 1. Delimitarea textului narativ în fragmente
- 2. Întocmirea planului simplu și a planului dezvoltat de idei
- 3. Textul literar cu pasaje descriptive
- 4. Comunicarea nonverbală
- 5. Proiect transdisciplinar de grup
- 6. Invitația
- 7. Propoziția enunțiativă afirmativă/negativă
- 8. Adjectivul
- 9. Scrierea corectă a cuvintelor *n-am/n-ai/n-au, altă dată/altădată*
- 10. Prezentarea unui personaj preferat

Unitatea 5

- 1. Dialogul în textul literar
- 2. Transformarea dialogului în povestire. Replica
- 3. Povestirea orală a unui text
- 4. Inițierea, menținerea și încheierea unui dialog
- 5. Organizatori grafici
- 6. Compunerea pe baza unor expresii și cuvinte de sprijin
- 7. Pronumele personal
- 8. Scrierea cuvintelor *cel/ce-l, cei/ce-i, cea/ce-a*

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare
- 4.1. Recunoașterea și remediarea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text
- 4.2. Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital
- 4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu
- 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/ dintr-un film/desen animat/a unei activități/ a unei întâmplări imaginate/trăite
- 4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale

Unitatea 6. Lumea copilăriei

Lecția 1. <i>O locomotivă și o gară</i> , după Tudor Arghezi	90
Lecția 2. <i>Răzbușnarea jucăriilor</i> , după Claudia Groza.	96
Recapitulare	100
Evaluare	102
Activități de ameliorare/dezvoltare	104

Unitatea 7. Călătorii și aventuri

Lecția 1. <i>Cavalerii florii de cireș</i> , după Constantin Chiriță	106
Lecția 2. <i>George în căutare de comori prin Cosmos</i> , după Lucy și Stephen Hawking.	112
Recapitulare	118
Evaluare	120
Activități de ameliorare/dezvoltare	122

Unitatea 8. File din cartea naturii

Lecția 1. <i>Despre cereale</i> , după Tudor Opreș	124
Investigație	127
Lecția 2. <i>Legenda privighetorii</i> , după o legendă populară	130
Recapitulare	134
Evaluare	136
Activități de ameliorare/dezvoltare	138

Unitatea 9. Figuri celebre

Lecția 1. <i>George Enescu</i> , după George Sbârcea.	140
Lecția 2. <i>O vizită în atelierul lui Brâncuși</i> , după Cella Delavrancea	146
Recapitulare	150
Evaluare	151
Activități de ameliorare/dezvoltare	152

La braț cu vacanța!

Recapitulare finală	154
Evaluare finală	156
Autoevaluare finală	158

- Oferirea de informații din universul extrașcolar
- Solicitarea formală/informală
- Povestirea scrisă a unui text
- Compunerea cu început dat
- Cuvinte cu formă apropiată și înțeles diferit

- Textul narativ științifico-fantastic
- E-mailul. Mesaj-textul
- Planul sau harta/traseul
- Exprimarea acordului sau a dezacordului
- Susținerea unei opinii
- Compunerea cu sfârșit dat
- Scrierea și despărțirea în silabe a cuvintelor care conțin x
- Cuvântul – parte de propoziție
- Predicatul
- Virgula
- Prezentarea rezultatelor unui proiect de documentare

- Textul informativ sau nonliterar
- Textul de inspirație populară
- Afișul
- Organizatori grafici. Tabelul
- Compunerea cu titlu dat
- Subiectul
- Acordul predicatului cu subiectul

- Textul biografic
- Susținerea unei opinii
- Compunerea în care se folosește descrierea
- Cartea poștală
- Propoziția simplă
- Propoziția dezvoltată. Părți secundare de propoziție

Unitatea

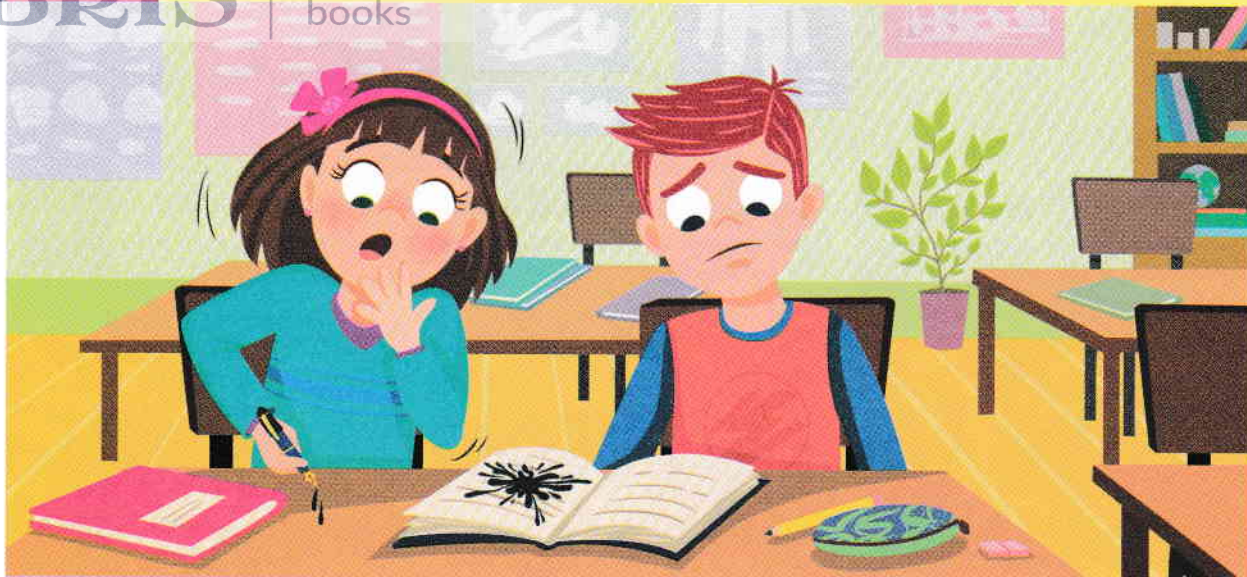
1

Sună iarăși clopoțelul!

Vom explora împreună ...

- Textul literar. Elemente ale textului narativ
- Componentele comunicării dialogate
- A oferi informații
- Semnele de punctuație. Ghilimelele
- Organizarea textului scris în pagină
- Cuvântul – formă și înțeles

Pata de cerneală

după Sanda Georgescu

Ne amintim

Textul literar este produsul imaginației unui autor, care transmite cititorilor idei, gânduri, trăiri, emoții, folosind un limbaj expresiv.

Vocabular

imaculat: fără pată, curat

vertiginos: vijelios, fulgerător

constrâns: obligat

incident: întâmplare neașteptată și neplăcută

rumoare: zgomot confuz de voci care se aud în același timp

a se eschiva: (aici) a se scuza, a explica

diademă: podoabă în formă de cunună

a admira: (aici) a privi cu stimă

Primele calificative bune începură deja să zornăie ca niște clopoței de argint în carnetele harnicilor școlari. Urma o zi importantă: cea în care învățătoarea îl va numi „șef de clasă“ pe acel elev care va prezenta cel mai îngrijit caiet, care nu întârzie deloc la ore și care nu are nicio absență nemotivată.

În dimineața aceea, Vlăduț și Simona sosiseră foarte devreme la școală. Veseli, scoaseră caietele pe bancă și începură să răsfoiască filă cu filă, mai întâi caietul fetiței. În timp ce Vlăduț privea cu admirație caietul, spuneau glume și râdeau zgomotos.

Apoi, Vlăduț deschise și caietul său, la fel de curat și de îngrijit, întinzându-l cu mândrie colegei sale de bancă.

— Al tău e și mai frumos, Vlăduț! recunosc Simona, cercetând cu atenție pagină cu pagină. Sunt sigură că tu ai să fii cel ales astăzi! completă fetița, învărtind stiloul desfăcut între degete.

Și tot glumind și răsfoind, din neatenție, o lacrimă albastră din stiloul Simonei picură pe una din paginile imaculate ale caietului lui Vlăduț. Acest monstru de caracatiță își întindea vertiginos tentaculele, înghițind însetat suprafața hârtiei. În acel moment, Vlăduț vru să smulgă stiloul din mâinile Simonei și să-i strivească penița de pupitru. Dar, când văzu ochii înlăcrimați, rămase cu mâna suspendată în aer.

— N-am vrut, Vlăduț, crede-mă! spuse Simona aproape lipsită de grai. Iartă-mă, te rog... n-am făcut-o dinadins. Jur! Și obrații i se umplură de lacrimi. Îi voi spune doamnei învățătoare că eu ți-am pătat caietul.

— Nu, Simona, să nu faci asta! Dă-ți cuvântul de onoare că, orice ar fi, nu-i vei spune nimic. Altfel... n-am să mai vorbesc cu tine toată viața.

Constrânsă, Simona a promis că nu va spune nimic.

Toți școlarii care au participat la nefericitul **incident** au admirat atitudinea colegială a celor doi. Când doamna învățătoare intră în clasă, era o liniște de necrezut.

– Copii, vă rog să scoateți caietele pe bancă, zise dumneaei. Să vedem care va fi „alesul“!

Apoi trecu pe rând, de la o bancă la alta, privind caiet după caiet, cu zâmbetul pe buze. Ultimele caiete erau cel al lui Vlăduț și cel al Simonei. O filă... și încă una... și deodată apărură! Caracatița tâșni pe pagină, întunecând pentru o clipă fața senină a învățătoarei. O **rumoare** cuprinse întreaga clasă. Învățătoarea făcu liniște și închise mâhnită caietul băiatului. Apoi, începu să-l răsfoiască pe cel al Simonei. Fetița ținea capul plecat, ca să nu i se vadă lacrimile din ochi.

– Ce s-a întâmplat, Simona? De ce plângi? întrebă învățătoarea. Ar trebui să fii mândră de caietul tău!

Dar fetița nu ridica ochii din podea. Trăia o mulțime de sentimente, cărora cu greu le făcea față. Pe de o parte, regreta promisiunea făcută lui Vlăduț, pe de alta, suferea pentru nedreptatea ce avea să i se facă. Din cauza ei, Vlăduț nu va mai fi ales șef de clasă.

– Dacă tu nu vrei să-mi spui, poate mă vor ajuta colegii tăi. Marius, tu știi ceva?

– Nu știu nimic, doamnă! răspunse copilul fără să o privească în ochi.

Era și el încurcat că spunea o minciună.

– Poate tu, Marina? Ai ceva să-mi spui?

– Eu am intrat ultima în clasă, **se eschivă** ea.

– Bine! rosti învățătoarea. Ia să auzim ce știe Răducu despre supărarea Simonei.

– Eu n-am fost „atunci“ de față! se grăbi Răducu să răspundă.

– Iată cum ne apropiem de adevăr. Există, așadar, un „atunci“ despre care nimeni nu vrea să vorbească. Poate ne spui tu, Vlăduț, ceva?

– De dimineață... când am pus caietul pe bancă... din greșeală, din stilou s-a prelins o picătură de cerneală și...

– Și... pentru asta plânge Simona?

– Era stiloul ei...

– Deci ea e supărată pentru că se simte vinovată și responsabilă pentru acest incident. Așa-i, Simona?

– Nu numai stiloul, ci și mâna era a mea, izbucni fetița. Dar Vlăduț m-a pus să promit că nu voi mărturisi nimic... altfel nu va mai vorbi cu mine niciodată.

– Am înțeles acum! adăugă învățătoarea. Dar iată că m-ai ajutat să descurc o situație foarte dificilă. Fără această pată, mi-ar fi fost greu să decid între voi doi! „Șef de clasă“ va fi ales Vlăduț, transformând pata de cerneală într-o **diademă** a colegialității, în timp ce tu, Simona, ai dat dovadă de prietenie, care e chiar mai importantă ca filele imaculate din caiete. Vă felicit pe amândoi!

Întreaga clasă **admiră** felul în care reușise învățătoarea să afle adevărul și să facă dreptate.

Să înțelegem textul

1. Citește textul în gând, apoi cu voce tare.

2. Citește:

- enunțurile prin care Simona se scuză în fața lui Vlăduț;
- dialogul dintre învățătoare și elevii clasei;
- fragmentul în care învățătoarea îi laudă pe Vlăduț și pe Simona.

3. Citiți textul pe roluri.

Ne amintim

Textul literar poate fi scris în proză sau în versuri. Orice text are:

- titlu;
- autor.

Harta textului

Prin acest organizator grafic sunt evidențiate informațiile esențiale despre un text. Reține elementele cuprinse în cadrul său.

4. Desenează în caiet, apoi completează o hartă a textului, asemănătoare celei date.

Să explorăm textul

- Răspunde la întrebările date.
  - Unde și când se petrece întâmplarea?
  - Ce își doreau Simona și Vlăduț?
  - Cum se pregăteau elevii pentru „concurs“?
  - Ce incident s-a petrecut în clasă?
  - Cum și-a dat seama învățătoarea că fetița ascunde ceva?
  - De ce niciunul dintre colegi nu i-a povestit învățătoarei întâmplarea, așa cum se petrecuse?
  - Ce decizie a luat învățătoarea?
- Ordonează, pe **axa timpului** de mai jos, momentele desfășurării întâmplării citite:
  - incidentul;
  - pregătirea pentru concurs;
  - jurământul Simonei;
  - descoperirea adevărului;
  - investigația învățătoarei;
  - desemnarea câștigătorului.

Jurnal de lectură

Dacă îți plac întâmplările pline de haz petrecute la școală, citește câteva povestiri reunite în volumul „Recreația mare“ de Mircea Sântimbreanu. Notează în jurnal, pentru fiecare povestire aleasă:

- titlul și personajele;
- pe scurt, câteva situații amuzante;
- idei valoroase pe care le-ai reținut.

Portofoliu

Evidențiază, pe o fișă, cu ajutorul unui organizator grafic/printr-o diagramă, asemănări și deosebiri între una dintre întâmplările despre care ai citit în volumul „Recreația mare“ și experiența proprie de școlar.

pregătirea pentru concurs

- Exprimă-ți părerea, pornind de la întrebările date.
  - Cum consideri gestul lui Vlăduț de a ascunde adevărul față de învățătoare? Argumentează-ți răspunsul.
  - Ce a influențat hotărârea învățătoarei? De ce?
  - Ți se pare justificat entuziasmul manifestat de colegi la finalul întâmplării? Motivează.
- Joc de rol.** Grupați-vă câte 4 – 5 elevi. Imaginați un alt final al întâmplării din textul „Pata de cerneală“. Distribuți rolurile și jucați scena imaginată.

Să comunicăm

1. Observă convorbirea dintre personajele ilustrate.

- Ce informații transmite fiecare copil?
- Cum sunt formulate enunțurile, pentru a putea fi înțelese?

2. Joc de rol în perechi. Oferă colegiei/colegului tău de bancă informații despre unul dintre subiectele de mai jos. Schimbați apoi rolurile.

- un film vizionat recent;
- o pasiune a ta;
- disciplina ta școlară preferată.

Să scriem corect

1. Citește enunțurile de mai jos.

Vlăduț nu i-a reproșat Simonei: „Intenționat mi-ai murdărit caietul!”

Azi am citit textul „Pata de cerneală” de Sanda Georgescu.

Lui Andrei i se spune „Campionul”.

- Ce semne de punctuație s-au folosit în enunțurile date? Motivează folosirea acestora.
- Ce crezi că marchează semnele „ ” în fiecare situație dată?

2. Formulează câte un enunț în care să folosești ghilimelele, pentru a marca:

- gândurile unui personaj;
- titlul unei cărți;
- un nume de emisiune televizată;
- un joc preferat;
- un titlu de text literar.

Ne amintim

Oamenii comunică între ei, transmitându-și unii altora vești, informații, adică mesaje. Persoana care transmite un mesaj se numește **vorbitor** (emițător), iar cea care ascultă mesajul se numește **ascultător** (receptor). Într-o convorbire, rolurile se schimbă permanent. Comunicarea se poate realiza oral sau în scris.

Ne amintim

Atunci când oferi informații, este necesar să respecti mai multe reguli:

- formulezi enunțurile clar și corect;
- nu te abați de la subiectul discuției;
- îi permiți partenerului de dialog să-și exprime părerile, așadar vorbești pe rând.

Ne amintim

Pentru a reda cuvintele cuiva fără a folosi linie de dialog sau cuvintele unui personaj spuse în gând, se folosesc **ghilimelele** („ ”). Ghilimelele se mai folosesc și pentru a marca un titlu sau un citat dintr-un text. Uneori, în texte se folosesc și ghilimele de tipul « ».

Râde castanul

după Emilia Căldăraru

Ne amintim

Orice text are o **temă**. Aceasta înseamnă că în text se vorbește despre ceva anume: despre un anotimp, despre fapte și atitudini, despre plante sau animale ș.a. La acțiunea relatată într-un text pot participa unul sau mai multe personaje.

Vocabular

a năvăli: a da buzna, a se îngrămădi
stupină: loc unde cresc albinele
temeinic: cu seriozitate
zuluf: șuviță de păr răsucită, buclă
corigență: examen dat la o materie la care nu s-a obținut nota de trecere
contemporan: din zilele noastre

Sună. **Năvălim** în clasă. Ne repezim să ocupăm băncile. Unii vor lângă fereastră, alții vor lângă ușă. Băieții nu vor să stea cu fetele, fetele nu vor să stea cu băieții. Irina aleargă de la unii la alții, căutând să-i împace și, dând exemplu, se așază alături de Cornel.

E un zumzet de **stupină**. Pe bănci apar caiete, penare, fiecare se instalează **temeinic**, ca pentru un an întreg. Foșnesc foi de carte și miroase a tipăritură nouă. Mai miroase a vopsea, a ceară de parchet și a flori.

Nu numai clasa e alta, parcă și noi suntem alții față de cei dinaintea vacanței. Uite, fetele sunt parcă mai înalte, unele s-au tuns scurt, altele, din contră, își poartă părul lung, iar Ileana și-a lăsat părul să-i cadă pe frunte, în **zulufi**. Băieții par mai voinici, iar unii și-au schimbat obiceiurile. Dorel nu-și mai roade unghiile, Răzvan spune acum la orice vorbă un „fir-ar să fie!”.

Poate toate acestea ar fi trecut pe lângă mine neobservate, ca toate celelalte începuturi de an școlar, dacă nu s-ar fi întâmplat ceva anume... Așa însă, totul mi-a rămas întipărit în minte până în cele mai mici amănunte. Și sunt sigur că nu voi uita niciodată.

Pare-mi-se că tocmai îmi ascuțeam creionul când, în mijlocul zumzetului, o fată a strigat:

— Uraaa! Uitați-vă, castanul e acum lângă fereastra noastră!

Alte câteva fete s-au îngrămădit lângă ea, apoi câțiva băieți, apoi toată clasa.

Zumzetul a încetat, stăm cu nasurile lipite de geamuri, privim legănarea în vânt a ramurilor din vârf, dansul ciudat al frunzelor verzi, galbene, roșii, care cad... cad... cad...

E primul an în care se nimerește să avem clasa cu ferestrele spre curte, spre castan... Îl cunoaștem de când am pășit pentru prima oară

pe poarta școlii. Și, de atunci, ne-a întâmpinat în fiecare zi de școală: cu muguri cruzi, cu crengi noduroase, cu flori albe, cu ploaie de castane, în jocul plutit al frunzelor tomnatice, cu glugi de nea, cu cercei de chiciură... Tuturor le e drag bătrânul castan. Nimeni nu știe însă că, mai mult decât al oricui, castanul e al meu. Al meu, da, pentru că pe mine, mai mult decât pe ei toți, mă leagă de el atâtea amintiri...

Totul a început într-o vară, într-o după-amiază cu o căldură înăbușitoare. Sunt necăjit. Pe vremea asta, alții se scaldă în mare, sorb răcoarea creștelor de munte, iar eu... trec strada pustie, încinsă, prăfuită, cu *Matematica* sub braț și sunt fericit dacă găsesc vreun locșor mai umbrat, mai liniștit, ca să pot învăța. Uf, **corigența!**...

În capătul străzii trec pe lângă școală, deschid poarta și... descopăr castanul! Singur, bătrân, umbros, visând la zilele când în jurul lui se rostogoleau zburdălnicia, râsul, sporovăiala, șoapta, cântecul nostru, al copiilor... Acum e singur... Singur sunt și eu... Și e atâta umbră sub crengile lui și atâta liniște!

M-am așezat sub el, pe bancă și am început să învăț. Am venit și a doua zi și a treia și a patra. Și după vreo două săptămâni... ca de obicei, stăteam sub castan și, cu creionul în mână, încercam să rezolv o problemă, dar nu reușeam. Deodată aud:

— Gândește-te la o metodă și-ai să vezi că o rezolvi!

Mă întorc surprins și văd un tânăr înalt, brunet, îmbrăcat în cafeniu. De unde a apărut? Parcă ar fi ieșit din castan. Ca Făt-Frumos din tei. Îmi zâmbește și îmi arată spre manual.

— Ăăă... Dar dumneavoastră... Cum?... De unde?...

— Din castan, râde el. Vii aici în fiecare zi, așa-i? adăugă „Făt-Frumos din castan“. De mâine vin și eu. O să-ți arăt că feți-frumoșii **contemporani** știu matematică... Bine?

A doua zi, m-am dus împins de curiozitate. Cine era acest Făt-Frumos? N-am reușit să aflu, deși ne-am revăzut deseori. Ne-am spus o mulțime de lucruri, am vorbit despre cărți, despre școală. Era uimitor câtă matematică știa Făt-Frumos! Era uimitor cât de limpezi mi se păreau acum problemele încâlcite! Cu „Făt-Frumos din castan“, am îndrăgit matematica.

Pe urmă ne-am văzut mai rar. Venea din când în când și repetam împreună tot ce învățasem între timp. Era mulțumit, i se citea în privire. Nu cu mult înainte de examen, a venit în fugă și mi-a spus că, pentru o vreme, pleacă din oraș.

— Să nu mă dezamăgești! Succes! a spus el și a plecat.

Pe unde ești, „Făt-Frumos din castan“? Aș vrea să-ți spun ceva. Profesorul de la examen mi-a mărturisit mulțumit că îmi dă o notă mare. În gând, ție ți-am mulțumit și am așteptat să apari din nou, ca prin minune... ca dintr-o poveste. Castanule, nici tu nu știi unde e „Făt-Frumosul“ tău?

Cineva mă înghiontește. Mă întorc supărat spre cel care m-a smuls din lumea gândurilor mele. Toți șoptesc:

— Vine! Vine!

Mă întorc în bancă, când ușa se deschide și...

— Bună ziua, copii!

— Bună ziua.

— Sunt noul vostru profesor de matematică.

Mă dezmeticesc greu. Întârzii cu salutul meu, care sună caraghios în urma celorlalți.

Profesorul zâmbește. Castanul se uită curios prin fereastră. Râde. Râde castanul.

Ne amintim

Deseori, povestitorul unui text participă la întâmplările prezentate, adică este și personaj în povestire.

Într-o povestire pot fi relatate și fapte sau întâmplări care se petrec în perioade diferite.

Turul galeriei

Lucrează în pereche, alături de colega sau de colegul de bancă. Desenați castanul pe o fișă, așa cum vi-l imaginați, valorificând informațiile din text. Expuneți lucrările și discutați în clasă după ce ați notat aprecieri și observații asupra lucrărilor expuse.

Jurnal de lectură

Citește povestirea „Compunerea”, din volumul „Galaxia cu mure” de Emilia Căldăraru.

Identifică modelele de comportament.

Selectează, pe o fișă, fragmente sugestive. Discutați în clasă despre regulile care trebuie respectate într-un grup.

Să înțelegem textul

1. Citește textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citește:
  - enunțul prin care se prezintă profesorul;
  - fragmentul în care elevul îl cunoaște pe „Făt-Frumos din castan”;
  - alineatul în care este descris castanul.
3. Citiți textul pe roluri.
4. Precizează:
  - titlul și autorul textului;
  - tema textului;
  - personajele care participă la întâmplare.
5. Recitește textul și răspunde la întrebările de mai jos.
  - Cine face relatarea întâmplărilor?
  - Ce cuvinte sau grupuri de cuvinte din text arată cine povestește întâmplările?
  - Există, în text, o singură întâmplare povestită sau sunt mai multe?
  - Care dintre întâmplările relatate în text s-a petrecut mai demult?

Să explorăm textul

1. Alege variantele corecte și notează enunțurile în caiet.

- a. Întâmplarea mai veche se petrece:

- la începutul anului școlar;
- la sfârșitul anului școlar;
- în vacanță.

- b. Textul prezintă relația care se stabilește între:

- castan și elev;
- elev, „Făt-Frumos” și castan;
- „Făt-Frumos” și castan.

- c. „Făt-Frumos” se dovedește a fi:

- un personaj de poveste;
- un vecin al băiatului;
- noul profesor de matematică.

2. Între elev și „Făt-Frumos din castan” se creează o legătură deosebită. Identifică, în text, două argumente care să susțină afirmația.
3. De ce i se păreau băiatului mai limpezi problemele după întâlnirea cu „Făt-Frumos din castan”?
4. Ce semnificație are titlul textului? Găsește un alt titlu potrivit întâmplărilor relatate în text.

Să redactăm

Observă așezarea în pagină a textului de mai jos.

23. IX. 2021

Râde castanul
după Emilia Găldăraru

Ca de obicei, stăteam sub castan și, cu creionul în mână, încercam să rezolv o problemă, dar nu reușeam. Deodată aud:

— Gândește-te la o metodă și ai să vezi că o rezolvi!

Mă întorc surprins și văd un tânăr înalt, brunet, îmbrăcat în cafenie. De unde-a apărut?

- Unde s-au scris data, titlul și numele autorului?
- Cum s-au scris cuvintele „Ca“, „Gândește-te“ și „Mă“? De ce?
- Ce reguli s-au respectat în organizarea textului în pagina caietului?

Copiază fragmentul dat. Schimbă caietul cu cel al colegei/colegului de bancă. Evaluați-vă reciproc, pe baza tabelului de mai jos.

criterii	Da	Nu	Parțial
• organizarea textului în pagină (titlu, autor, alineate)			
• respectarea punctuației			
• respectarea ortografiei			
• scrisul lizibil, caligrafic			

Să ne îmbogățim vocabularul

1. Citește enunțul: „Băiatul stătea sub castan“.

- Din ce este alcătuit enunțul?
- Câte cuvinte alcătuiesc enunțul dat?

2. Scrie cuvinte cu înțeles:

- asemănător pentru: **aleargă, elev, necăjit;**
- opus pentru: **deschid, căldură, umbrit.**

3. Evidențiază, prin câte un enunț, înțelesurile diferite ale cuvintelor „poartă“, „minte“.

Ne amintim

În cărți, ziare, manuale ș.a., titlurile și paragrafele sunt așezate în mai multe moduri.

La transcrierea unui text din astfel de surse, trebuie respectate următoarele reguli:

- **Data** se scrie sus, în partea dreaptă. Între dată și tema anterioară se lasă trei rânduri libere.
- **Titlul** se scrie pe următorul rând față de dată, în mijlocul rândului.
- **Numele autorului** se scrie sub titlu, spre dreapta.
- Între titlu (sau numele autorului) și text se lasă un rând liber.
- Într-o transcriere respectăm alineatele și semnele de punctuație din textul original.
- Aspectul scrisului trebuie să fie îngrijit.

Ne amintim

Cuvântul este elementul de bază al comunicării. Orice cuvânt are:

- o **formă** (sunete/litere din care este alcătuit);
- unul sau mai multe **înțelesuri**.

Există cuvinte cu:

- formă diferită și același înțeles sau cu înțeles asemănător;
- formă diferită și înțeles opus;
- aceeași formă, dar cu înțeles diferit.